

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Кафедра правознавства**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

з навчальної дисципліни

**«Юридична деонтологія»
підготовки бакалавра спеціальності 081 «Право»**

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри
правознавства, протокол № 10
від 31 травня 2016 р.
Зав. кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

Полтава – 2016

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Юридична деонтологія» вивчається на етапі підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» на початку вивчення ними основних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці ще не мають достатнього уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності. «Юридична деонтологія» є навчальною дисципліною, яка розкриває загальну картину юридичної діяльності, як практичної, так і наукової та навчальної, а також систему юридичної освіти.

Предметом навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є юридична діяльність як різновид соціальної діяльності, що здійснюється юристами-фахівцями для отримання правового результату, задоволення законних потреб та інтересів соціальних суб'єктів відповідно до вимог права.

Місце навчальної дисципліни в навчальному процесі визначається тим, що у структурно-логічній схемі викладання правових навчальних дисциплін навчальна дисципліна «Юридична деонтологія» розташовується після навчальної дисципліни «Теорія держави і права» та навчальної практики «Вступ до фаху (університетська освіта)» і взаємопов'язана з ними, а також являється методологічними засадами вивчення правових навчальних дисциплін у подальшому процесі навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є розкриття соціально-нормативного змісту професійної діяльності юриста, її принципів, особливостей та ролі в житті суспільства і держави; характеристика минулого професійної діяльності юриста, сьогодення і тенденцій подальшого розвитку. Опанування навчальної дисципліни повинно забезпечити формування ціннісних орієнтацій студента, світоглядного розуміння цілісної системи вимог, які пред'являються до юриста в цивілізованому суспільстві, що прагне до побудови демократичної правової держави.

Завдання навчальної дисципліни визначаються її специфічним значенням у процесі підготовки фахівців юридичних напрямів підготовки. Відтак, основні завдання навчальної дисципліни полягають у вивченні науково-методологічних засад юридичної діяльності, а також основ правової, політичної, етичної, естетичної, інформаційної, економічної та екологічної професійної культури, тому що модель сучасного юриста містить у собі не тільки професіоналізм як якісну характеристику фахівця в галузі юриспруденції, але й ряд особистісних властивостей, що характеризують юриста як високоморальну, висококультурну, духовну особистість, що володіє загальнокомунікативними та іншими якостями.

У результаті вивчення дисципліни «Юридична деонтологія» студенти повинні:

знати: деонтологічні вимоги щодо юридичної професії; принципи юридичної деонтології; особливості юридичної деонтології як юридичної науки; зміст вищої юридичної освіти, історію та основні тенденції розвитку; зміст, принципи та організацію навчального процесу у вищому юридичному навчальному закладі; види навчальних занять, форми контролю знань студентів; соціальні функції, права та обов'язки студентів; поняття, функції та особливості професії юриста; основні юридичні спеціальності; міжнародні стандарти професійної юридичної діяльності; поняття, класифікацію, історію розвитку і сучасний стан юридичних наук; зміст і види юридичної практики; вимоги і значення професійної етики при виконанні юристами своїх посадових функцій; основи правової, політичної, етичної, естетичної, інформаційної, економічної та екологічної професійної культури юриста.

уміти: самостійно працювати з джерелами та монографічною, навчальною, періодичною та іншою літературою; орієнтуватися в системі юридичних наук, правової практики, юридичної освіти; вести політико–правові, ділові та наукові дискусії; правильно застосовувати свої знання в юридичній практиці; завжди з високим розумінням відстоювати права, честь і гідність людей; вести дискусії на належному рівні; застосовувати у своїй діяльності основні правила правової, політичної, етичної, естетичної, інформаційної, економічної та екологічної професійної культури юриста.

Структура навчальної дисципліни включає в себе два змістові модулі.

I модуль – Науково-методологічні засади юридичної діяльності – включає в себе теми, які містять навчальний матеріал щодо поняття, предмету та методу юридичної деонтології, загальної характеристики юридичної діяльності та її окремих видів: освітньої, наукової та практичної.

II модуль – Культурологічні компоненти у сфері юридичної діяльності – містить матеріал щодо засад правової, політичної, етичної, естетичної, інформаційної, економічної та екологічної професійної культури юриста.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом навчальної дисципліни, засвоєння знань, надбання вмінь та навичок у вільний від аудиторних навчальних занять час. Самостійна робота студента складається із підготовки до семінарських та інших видів занять шляхом виконання усного та письмового домашнього завдання.

У процесі самостійної роботи студенти повторюють й закріплюють той матеріал, що був розібраний з науково-педагогічним працівником на лекційних заняттях, а також опановують окремі програмні питання, що передбачені для самостійного вивчення.

*Самостійна робота з підготовки до семінарських занять здійснюється за відповідним планом, що містить до кожної теми перелік програмних питань, які виносяться на обговорення на семінарське заняття згідно *Навчально-методичного посібника для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» для студентів спеціальності 081 «Право» (НМП).**

Спираючись на прослуханий лекційний матеріал, опрацювавши основну і додаткову літературу, ознайомившись із законодавчими і нормативними документами, студенти готують тези своїх виступів, а також, за власним бажанням, можуть обирати тему доповіді, погодивши її з викладачем, для презентації її на семінарі-дискусії. Дана доповідь повинна містити, крім висвітлення самої сутності виявленої студентами проблеми, обґрунтування її актуальності та власні пропозиції щодо її вирішення. Обов'язково доповідь повинна стосуватися теми семінарського заняття, проте вона може охоплювати більш широке коло питань, ніж передбачаються навчальною програмою дисципліни.

Також студенти самостійно виконують *письмові домашні завдання* (вирішують практичні задачі, використовуючи НМП з навчальної дисципліни та керуючись методичними вказівками щодо їх розв'язання), здійснюють самоконтроль своїх знань за допомогою складання навчальних тестів, розв'язування кросвордів тощо.

З навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» студенти виконують (письмово, з поданням викладачу для перевірки), керуючись НМП, *такі види самостійної роботи:*

1. Ознайомлення з рекомендованими джерелами і літературою до теми з підготовкою опорного конспекту питань для обговорення на

семінарському занятті (*студенти мають ґрунтовно опрацювати всі рекомендовані джерела і літературу до теми, письмово скласти опорний конспект питань згідно НМП для обговорення на семінарському занятті*).

2. Складання термінологічного словника до теми і та підготовка до понятійного диктанту (*термінологічний словник оформлюється рукописно чи у друкованому вигляді за термінами, що зазначені до кожної теми у НМП*).

3. Розроблення структурно-логічних схем за темами (*структурно-логічні схеми за темами згідно НМП оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді*).

4. Виконання тестових завдань (*студентам слід взяти до уваги, що тести поділяються на прості, підвищеної складності та складні*).

Прості та підвищеної складності тести передбачають одну правильну відповідь із чотирьох запропонованих, складні – дві або три правильні відповіді).

5. Вирішення ситуаційних завдань (*відповіді на питання ситуаційного завдання оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді з посиланням на відповідні нормативно-правові акти*).

6. Ознайомлення з рекомендованими джерелами і літературою до теми з підготовкою опорного конспекту питань, що передбачені для самостійного опрацювання за темою (*студенти мають ґрунтовно опрацювати всі рекомендовані джерела і літературу до теми, письмово скласти опорний конспект питань згідно НМП, що передбачені для самостійного опрацювання за темою*).

Есе (франц. *essai* – спроба, *нарис*, від лат. *exagium* – зважування) – це прозаїчний твір невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання, не претендує на визначальне чи вичерпне трактування предмета. Як правило, есе пропонує новий, суб'єктивно забарвлений погляд на проблему, може мати філософський, науково-популярний чи суто белетристичний характер.

Написання студентом таких робіт (не більше однієї-двох з навчальної дисципліни) має сприяти виявленню його наукового, творчого підходу до розуміння найважливіших питань теми, запропонованої викладачем або обраної самостійно за погодженням з останнім. Кожне есе, що відповідає вимогам до написання наукових робіт, дає змогу отримати позитивну оцінку. Студенту надається можливість виконати презентацію відповідної теми в аудиторії (не більше двох з навчальної дисципліни).

У процесі індивідуальної роботи студенти під керівництвом викладача повинні навчитись аналізувати деякі правові документи, нормативні акти, вміти оцінювати певні правові ситуації, правильно кваліфікувати окремі протиправні прояви та складати відповідні документи. Такі документи складаються з урахуванням вимог законодавства та повинні мати самостійний характер.

У разі, якщо студент працює над масштабнішою конкурсною науковою роботою, за погодженням із викладачем вона може бути зарахована замість есе та презентацій (якщо студент не потребує додаткових балів). Крім того, студент запрошується зі своїми роботами з господарського права на конкурси наукових праць, конференції. Здобуття призових місць є підставою для нарахування додаткових балів відповідно до наведеної шкали розподілу балів.

Однією з форм самостійної роботи є *написання та захист реферату*.

Робота над рефератом складається із наступних етапів: вибір теми на основі тематики, затвердженої кафедрою; накопичення інформаційного матеріалу; підготовка та написання реферату; захист реферату.

Реферат повинен мати наступну структуру:

- план;
- короткий вступ;
- виклад основного змісту теми;
- висновки;
- список використаної літератури.

План – це логічна основа реферату, від нього залежить структура, зміст, логічний зв'язок частин реферату. Розробка плану розпочинається з ознайомлення з відповідною літературою, на основі якої складається попередній план з двох-трьох пунктів. План не слід занадто деталізувати – в ньому даються основні, центральні питання теми в логічній послідовності. Доцільно попередньо складений план реферату узгодити на консультації з викладачем.

Маючи попередній план, необхідно звернутися до бібліографії. Суттєву допомогу в ознайомленні з бібліографією можуть надати бібліотечні каталоги (алфавітний, предметний), довідкова література (енциклопедії, словники, статистичні збірники), наукова та періодична література (монографії, журнали, газети).

Основному тексту в рефераті передуює вступ. У ньому необхідно показати значення, актуальність проблеми, яка розглядається, обґрунтувати вибір теми, сформулювати основну мету, яка буде розкрита в рефераті.

В основній частині роботи велику увагу слід приділити глибокому теоретичному аналізу як теми в цілому, так і окремих її питань, правильно ув'язати теоретичні положення з практикою, розкрити матеріал відповідно до складеного плану.

Виклад основних питань завершується короткими висновками, де узагальнюються найважливіші положення, розглянуті в рефераті.

Реферат повинен бути написаний грамотно, без помилок, повторів, скорочень.

Важливе значення має правильне оформлення реферату. На титульному аркуші необхідно вказати назву вищого навчального закладу, факультету, реферату, групу, своє прізвище та ініціали, прізвище наукового керівника. На наступному аркуші наводиться план реферату з вказаними сторінками відповідних розділів.

Зазначені у тексті цитати повинні відповідати посиланням на джерела, з яких вони наведені, та оформлені таким чином: [1, с. 25], де перша цифра – номер джерела за списком використаної літератури, а друга – номер сторінки. Текст реферату повинен бути набраним на комп'ютері з одного боку аркуша формату А4, шрифт – Times New Roman, розмір – 14, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм, інтервал – 1,5. Кожен розділ плану починається з нової сторінки. Сторінки повинні бути пронумеровані у правому верхньому куті. Обсяг реферату – 12–15 сторінок.

У кінці реферату наводиться список використаної літератури (8–10 джерел), поданої в алфавітному порядку за прізвищем автора, з наведенням назви праці (статті), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок з кожного літературного джерела.

Підготовлений реферат захищається на семінарському або індивідуальному занятті. Аргументом для підготовки до захисту реферату є позитивна рецензія наукового керівника, в іншому випадку його необхідно доопрацювати відповідно до даних у ній рекомендацій. Реферат не допускається до захисту, якщо: текст реферату є копіюванням тексту підручника; основні питання не розкрито або викладено фрагментарно; текст містить помилки; реферат оформлено неправильно.

Підготовка до захисту реферату включає усунення недоліків і помилок, указаних у рецензії, та складання короткого резюме реферату (визначення важливих понять, фактів, формулювання висновків), що буде сприяти закріпленню матеріалу в пам'яті і вільному його викладу під час захисту.

Рекомендована тематика для письмової доповіді (есе), реферату

Модуль І. Науково-методологічні засади юридичної діяльності

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

Тема 1. Поняття, предмет та метод юридичної деонтології

1. Основні етапи становлення і розвитку юридичної деонтології як складової частини юридичної науки.
2. Провідні сучасні українські дослідники юридичної деонтології.

Тема 2. Загальна характеристика юридичної діяльності

3. Місце і соціальне призначення юридичної професії у суспільстві та державі: проблеми та перспективи.

Тема 3. Освітня юридична діяльність

4. Державна політика у сфері правової освіти: сучасні тенденції.
5. Проблеми та перспективи розвитку юридичної освіти.
6. Учасники навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів юридичної освіти.

Тема 4. Наукова юридична діяльність

7. Конкретно-наукові та спеціально-наукові методи юридичної науки.
8. Проблеми та перспективи розвитку юридичної освіти.
9. Наукові юридичні установи в Україні.

Тема 5. Практична юридична діяльність

10. Професіоналізм, незалежність, компетентність практичної юридичної діяльності.
11. Повага та не порушення прав, свобод і законних інтересів суб'єктів суспільних відносин у практичній юридичній діяльності.
12. Конфліктність, інформативність, гласність і конфіденційність практичної юридичної діяльності.

Тема 6. Суб'єкти практичної юридичної діяльності

13. Вища рада юстиції України як контрольно-наглядовий орган у сфері дисциплінарної відповідальності суб'єктів практичної юридичної діяльності.
14. Гарантії забезпечення статусу суб'єктів практичної юридичної діяльності.

Тема 7. Види практичної юридичної діяльності: загальна характеристика

15. Підготувати професіограму у формі доповіді, реферата:
- а) Судді суду загальної юрисдикції.
  - б) Судді господарського суду.
  - в) Працівника прокуратури.
  - г) Адвоката.
  - д) Нотаріуса.
  - е) Юрисконсульта.
  - ж) Державного виконавця.
  - з) Слідчого.
  - и) Дізнавача.
  - к) Експерта– криміналіста.
  - л) Дільничого інспектора міліції.
  - м) Інспектора ДАІ.

Модуль II. Культурологічні компоненти у сфері юридичної діяльності

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

Тема 8. Правова та політична культура юриста

1. Співвідношення правової культури юриста та правової культури суспільства.
2. Принцип політичного нейтралітету як складова політичної культури юриста.

Тема 9. Психологічна, етична та естетична культура юриста

3. Система психічних властивостей особи юриста.
4. Деформації етичної культури юриста та шляхи їх подолання.
5. Деформації естетичної культури юриста та шляхи їх подолання.

Тема 10. Інформаційна, економічна та екологічна культура юриста

6. Проблеми формування економічної культури юриста.
7. Проблеми формування екологічної культури юриста.

Поширеною формою самостійної роботи є ***участь у роботі правознавчого дискусійного клубу «Феміда»*** (підготовка доповіді, участь у дебатах, оформлення стінгазети).

Підготовку доповіді рекомендується здійснювати за такими етапами:

- вибір теми доповіді;
- підбір літератури та інших джерел;

- визначення форми і структури доповіді;
- підготовка тексту доповіді.

Обрати тему доповіді можна самостійно або із запропонованого кафедрою правознавства переліку і повідомити про це викладача, обраного в якості консультанта (керівника). Тема роботи визначається в межах загальної проблеми дискусії, запропонованої Радою клубу «Феміда» і затвердженою кафедрою правознавства. Тема доповіді не обов'язково повинна бути суто юридичною за змістом, а може містити певні правові аспекти питань, що пропонуються до розгляду. Важливо, щоб тема була актуальною, цікавою під кутом зору ситуації в українському суспільстві та світі та, безперечно, цікавою для самого доповідача. Також при визначенні теми слід враховувати доступність необхідних для розгляду відповідної теми правових і літературних джерел (насамперед, наявність їх у бібліотеці). Отже, остаточний варіант теми доповіді доцільно формулювати разом з викладачем-консультантом.

Роботу над темою слід почати з підбору літератури – ознайомлення з підручниками, навчальними посібниками, науковими монографіями, статтями у збірниках і періодичних виданнях, нормативно-правовими актами, міжнародними договорами, матеріалами юридичної практики тощо. У разі потреби варто звернутися за рекомендаціями до викладача (щодо кількості та якості джерел, необхідних для належного розкриття відповідної теми). У процесі вивчення літератури доцільно робити виписки і записи, поступово формуючи матеріал з окремих питань доповіді. Оскільки доповідь призначена для обговорення під час дискусії, для її підготовки рекомендується широко використовувати публіцистичні матеріали, особливо ті, що написані «живою» мовою.

При оформленні матеріалів доповіді необхідно дотримуватись певних правил оформлення. Текст доповіді повинен включати титульну сторінку, план та інші структурні частини, передбачені планом. План подається на другій сторінці роботи і повинен включати: вступ (у ньому визначаються актуальність обраної теми, її взаємозв'язок із загальною проблемою дискусії та мета, якої студент намагатиметься досягти, розглядаючи цю тему); основну частину роботи, що складається з декількох розміщених у певній логічній послідовності питань відповідно до змісту теми; висновок (у ньому підводиться підсумок досягнення визначеної у вступі роботи мети, чітко окреслюється власне ставлення до проблеми, що є предметом дискусії, розкриваються практичні способи вирішення цієї проблеми); список літератури.

Робота повинна бути написана грамотно, розбірливим почерком або надрукована. Відповіді подаються відповідно до нумерації питань плану роботи і починаються із заголовків. Сторінки необхідно пронумерувати і скріпити. Обсяг тексту доповіді – 10–12 сторінок на

папері формату А4 (210 x 297). При цьому обсяг вступу повинен складати не більше 1–ї сторінки, а висновку – 2–х сторінок. На титульній сторінці необхідно вказати: назву навчального закладу, тему роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, номер групи, прізвище та ініціали викладача-консультанта, рік і місце написання роботи.

Текст доповіді повинен містити посилання на використані літературні джерела. Цитати з використаних джерел необхідно брати в лапки і давати точні та повні посилання на ці джерела. Посилання робляться у вигляді зносок (у нижній частині сторінки). Зноски подаються за існуючими бібліографічними правилами (автор, назва роботи, місце і рік видання, номер сторінки). Посилання повинні бути пронумеровані. У кінці роботи з дотриманням бібліографічних правил подається список використаних правових джерел та літератури у такій послідовності: 1) нормативно-правові акти та інші правові документи (подаються за юридичною силою і датою прийняття); 2) література (подається в алфавітному порядку); 3) інші матеріали.

ЗАВДАННЯ для самостійної роботи студентів

МОДУЛЬ I. Науково-методологічні засади юридичної діяльності.

Тема 1. Поняття, предмет та метод юридичної деонтології.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Виникнення деонтології як науки.
2. Передумови виникнення юридичної деонтології.
3. Етапи розвитку юридичної деонтології.
4. Метод юридичної деонтології.
5. Функції та принципи юридичної деонтології.

Основні терміни та поняття: норма права, галузь права, інститут права, нормативно-правовий акт, юридична деонтологія, предмет юридичної деонтології, методи юридичної деонтології, джерела юридичної деонтології, принципи юридичної деонтології, функції юридичної деонтології.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Джерела юридичної деонтології».

4. Виконати тестові завдання:

1. Система правових норм, що регулюють своїм особливим методом певну сферу якісно однорідних суспільних відносин – це:

- а) інститут права;
- б) галузь права;
- в) система права;
- г) правова система.

2. Термін «деонтологія» вперше запровадив:

- а) І. Бентам;
- б) Т. Гоббс;

в) Дж. Локк;

г) Ф. Бекон.

3.Юридична деонтологія – це:

а) лише навчальна дисципліна;

б) лише наука;

в) наука та навчальна дисципліна;

г) методика викладання права.

4.Ідеї і положення, які повинні бути основними соціальними орієнтирами поведінки юриста в різних ситуаціях при здійсненні професійної діяльності – це:

а) методи юридичної деонтології;

б) принципи юридичної деонтології;

в) система юридичної деонтології;

г) методологія юридичної деонтології.

5.Вчення про принципи, форми і методи наукового пізнання юридично-деонтологічної матерії, теоретичне обґрунтування прийомів і способів дослідження, які використовуються у даній науці – це:

а) метод юридичної деонтології;

б) принципи юридичної деонтології;

в) система юридичної деонтології;

г) методологія юридичної деонтології.

6.Спосіб, прийом, за допомогою якого здійснюється процес одержання об'єктивних знань про предмет дослідження юридичної деонтології – це:

а) метод юридичної деонтології;

б) принципи юридичної деонтології;

в) система юридичної деонтології;

г) методологія юридичної деонтології.

7. Способи, засоби пошуку, обробки, систематизації і використання юридично-деонтологічної інформації – це:

а) метод юридичної деонтології;

б) принципи юридичної деонтології;

в) методики юридичної деонтології;

г) методологія юридичної деонтології.

8. Методи загально філософського світосприйняття, що базуються на цінностях і явищах, які сформовані людством протягом свого розвитку, основу яких становить філософська діалектика – це:

а) система юридичної деонтології;

б) загальні методи юридичної деонтології;

- б) принципи юридичної деонтології;
- в) методики юридичної деонтології.

9. Відомим вітчизняним дослідником юридичної деонтології є:

- а) С.С.Сливка;
- б) С.С. Алексеев;
- в) В.С. Нерсесянц;
- г) П.П.Толочко.

10. Відомим вітчизняним дослідником юридичної деонтології є:

- а) А.Е.Жалинский;
- б) С.Д. Гусарев;
- в) В.С. Нерсесянц;
- г) П.П.Толочко.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

При розгляді справи у суді, провадження в якій порушено ухвалою від 10 липня 2014 р., суд застосував закон СРСР, що був прийнятий у вересні 1974 р.

Чи правомірне застосування судом зазначеного закону?

Які умови застосування на території України актів колишнього СРСР?

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Ситуаційне завдання № 3

Нормативно-правовий акт, виданий Міністерством фінансів України, розташованим у м. Києві, було зареєстровано у Головному управлінні юстиції м. Києва.

Чи відповідає зазначена реєстрація чинному законодавству України?

Який порядок встановлено для державної реєстрації нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю ?

Ситуаційне завдання № 4

Реєструючий орган відмовив у скасуванні рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта міністерства, який був зареєстрований ним три роки тому з підстав, що нібито ЦК України встановлює трирічний строк позовної давності.

Чи правомірна зазначена відмова?

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Ситуаційне завдання № 5

У Київському національному університеті ім. Т. Шевченка проходила міжнародна науково– практична конференція. У ході її роботи розпочалася дискусія. Професор М. стверджував, що юридична деонтологія є самостійною галуззю права, яка не має нічого спільного з іншими галузями. Професор Б. це категорично заперечував.

Хто з науковців помиляється? Аргументуйте Вашу точку зору.

Джерела і література:

№№ 69 – 70, 74, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 2. Загальна характеристика юридичної діяльності.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Освітня, наукова та практична юридична діяльність.
2. Методи здійснення юридичної діяльності.
3. Функції юридичної діяльності.
4. Кадрова політика держави щодо професійної діяльності юриста.

Основні терміни та поняття: юридична діяльність, зміст юридичної діяльності, система юридичної діяльності, суб'єкти юридичної діяльності, об'єкти юридичної діяльності, засоби юридичної діяльності, методи здійснення юридичної діяльності, функції юридичної діяльності, професія «юрист».

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми.
2. Скласти термінологічний словник до теми.
3. Розробити структурно– логічну схему «Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності».
4. Виконати тестові завдання:
  1. Юрист – це:
    - а) професія;
    - б) напрям підготовки;
    - в) галузь знань;
    - г) програма професійного спрямування.
  2. Закон України «Про Національну поліцію» було прийнято у:

- а) 2015 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1990 р.;
- г) 2013 р.

3. Юридична практична діяльність виявляється, як правило:

- а) у подіях;
- б) у діях;
- в) у відчуттях;
- г) у концепціях.

4. Єдність теоретичного і матеріально-практичного процесів, які здійснюються соціальними суб'єктами з метою цілеспрямованого використання та зміни навколишнього середовища в інтересах людей – це:

- а) юридична діяльність;
- б) соціальна діяльність;
- в) система юридичної деонтології;
- г) методологія юридичної деонтології.

5. Вид соціальної діяльності, який здійснюють юристи з використанням юридичних засобів, дотримуючись в установлених законом випадках юридичної форми з метою розв'язання різних юридичних проблем – це:

- а) юридична справа;
- б) принципи юридичної деонтології;
- в) юридична діяльність;
- г) соціальна діяльність.

6. Життєвий випадок, який існує у вигляді окремої самостійної ситуації (наприклад, правопорушення, суперечка), яка потребує розгляду і вирішення відповідно до норм права компетентним органом – це:

- а) юридична справа;
- б) функції юридичної діяльності;
- в) юридична діяльність;
- г) соціальна діяльність.

7. Відносно відокремлені, однорідні дії, спрямовані на певні сфери суспільного життя (поділяються на загально-соціальні та спеціально-юридичні) – це:

- а) юридична справа;
- б) функції юридичної діяльності;
- в) юридична діяльність;
- г) принципи соціальної діяльності.

8. Закон України «Про Службу безпеки України» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2003 р.

9. Фахівець, що одержав повний набір юридичних знань, вмінь і навичок відповідно до державних стандартів освіти та володіє правом займати певні посади в різних сферах юридичної практики, тобто займатися визначеною юридичною практичною діяльністю – це:

- а) юрист;
- б) суддя;
- в) прокурор;
- г) адвокат.

10. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 2010 р.;
- г) 2003 р.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Товариство з обмеженою відповідальністю, приватне підприємство і 3 громадянина прийняли рішення про створення публічного акціонерного товариства «Статус» і звернулися до Вас, як до юрисконсульта.

Засновників публічного АТ цікавить ряд питань:

У якій формі вони повинні укласти між собою договір і які права та обов'язки засновників публічного АТ повинні бути в ньому закріплені?

З якого часу публічне АТ вважається створеним?

В якому порядку повинно здійснюватися розповсюдження акцій публічного АТ?

Яку відповідальність несуть засновники публічного АТ перед особами, що підписалися на акції?

Ситуаційне завдання № 2

Після планової відпустки за основним місцем роботи засуджений до виправних робіт Л. звернувся до кримінально– виконавчої інспекції з клопотанням про зарахування цієї відпустки до строку відбування покарання.

Яке рішення повинен прийняти інспектор?

Роз'ясніть порядок та умови зарахування відпустки до строку покарання у виді виправних робіт.

Джерела і література:

№№ 1, 30, 32, 37, 37, 38, 43, 45, 69 – 70, 74, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 3. Освітня юридична діяльність.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти.
2. Галузевий державний стандарт вищої юридичної освіти.
3. Правовий статус вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Основні терміни та поняття: освіта, юридична освіта, правова освіта населення, рівні вищої освіти, ступені вищої освіти, галузь знань, стандарти освітньої діяльності та вищої освіти, спеціальність, спеціалізація, галузевий державний стандарт вищої юридичної освіти, вищий навчальний заклад, ліцензування вищих навчальних закладів юридичної освіти.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно- логічну схему «Види і форми юридичної освіти в Україні».

4. Виконати тестові завдання:

1. В Україні встановлюються такі види документів, які засвідчують здобуття особою вищої освіти:

- а) диплом молодшого спеціаліста;
- б) диплом бакалавра;
- в) диплом спеціаліста, диплом магістра;
- г) всі вищевикладені.

2. Закон України «Про освіту» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 2014 р.;
- г) 2003 р.

3. Майно, закріплене за вищим навчальним закладом державної або комунальної форми власності, а також доходи від використання цього майна належать вищому навчальному закладу на правах:

- а) власності;
- б) оперативного управління;
- в) повного господарського відання;
- г) оперативного використання.

4. До ступенів вищої освіти належить:

- а) кваліфікований робітник;
- б) аспірант;
- в) бакалавр;
- г) юрист.

5. Визначте, які із зазначених нормативно-правових актів складають законодавство України про вищу освіту:

- а) Закон України «Про освіту»;
- б) Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- в) Закон України «Про вищу освіту» та інші нормативно-правові акти, прийняті, відповідно до нього;
- г) всі вищевикладені.

6. Основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка – це:

- а) галузь знань;
- б) галузь законодавства про правову освіту;
- в) галузь юридичного законодавства;
- г) галузь законодавства про юридичну освіту.

7. Сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти – це:

- а) вища освіта;
- б) освіта;
- в) освітня діяльність;

г) освітні послуги.

8. Процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності – це:

а) атестація;

б) ліцензування;

в) акредитація;

г) освітні послуги.

9. Складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти – це:

а) рівень атестації;

б) спеціалізація;

в) акредитація;

г) рівень освіти.

10. Діяльність вищих навчальних закладів, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб – це:

а) освітня діяльність;

б) юридична діяльність;

в) освітній ступінь;

г) освітній рівень.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Приватне підприємство і 3 громадянина прийняли рішення про створення приватного університету в організаційно– правовій формі товариства з обмеженою відповідальністю і звернулися до Вас, як до юрисконсульта.

Які поради Ви надасте?

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Джерела і література:

№№ 13, 39, 51 – 68, 69 – 70, 74, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 4. Наукова юридична діяльність.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Теоретичні та історичні юридичні науки.
2. Галузеві юридичні науки. Спеціальні юридичні науки.
3. Проблеми та перспективи розвитку юридичної науки.
4. Магістратура.
5. Аспірантура (ад'юнктура). Докторантура.
6. Наукові юридичні спеціальності.
7. Наукові юридичні установи в Україні.

Основні терміни та поняття: юридична наука, функції юридичної науки, методологія юридичної науки, методи юридичної науки, теоретичні юридичні науки, історичні юридичні науки, галузеві юридичні науки, спеціальні юридичні науки, науково– дослідна діяльність у сфері юридичної науки, магістратура, аспірантура (ад'юнктура), докторантура, наукові юридичні спеціальності, наукові юридичні установи.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми.

3. Розробити структурно-логічну схему «Види та зміст методів юридичної науки».

4. Виконати тестові завдання:

1. Науковим ступенем є:

- а) доктор наук;
- б) декан;
- в) професор;
- г) доцент.

2. Вченим званням є:

- а) кандидат наук;
- б) доктор наук;
- в) професор;
- г) старший викладач.

3. Закон України «Про вищу освіту» було прийнято у:

- а) 2014 р.;

- б) 1998 р.;
- в) 2002 р.;
- г) 2003 р.

4. Система спеціалізованих наукових знань, виражених у логічно взаємозалежних, формалізованих поняттях, категоріях, наукових конструкціях, концептуально оформлених теоріях про походження та об'єктивні закономірності розвитку держави і права, їх сутність, соціальну значущість, місце і роль в суспільному житті – це:

- а) наука;
- б) право;
- в) юридична наука;
- г) галузь права.

5. Фундаментальні наукові поняття теорії правознавства, які виражають найбільш загальні властивості і відносини явищ правової дійсності в їх взаємозв'язках, змінах і розвитку – це:

- а) правові категорії;
- б) правовідносини;
- в) юридична наука;
- г) наукова позиція.

6. Фундаментальні наукові поняття теорії правознавства, які виражають найбільш загальні властивості і відносини явищ правової дійсності в їх взаємозв'язках, змінах і розвитку – це:

- а) правові категорії;
- б) правовідносини;
- в) юридична наука;
- г) наукова позиція.

7. Об'єктивні властивості права і держави в їх поняттєво-юридичному розумінні та вираженні, загальні та окремі закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права в їх структурній багатоманітності – це:

- а) правові категорії;
- б) предмет юридичної науки;
- в) юридична наука;
- г) правова дефініція.

8. Основні напрямки розуміння і вираження юридичного знання – це:

- а) функції юридичної науки;
- б) предмет юридичної науки;
- в) юридична наука;
- г) генеза юридичної науки.

9. Молодий вчений – це:

- а) вчений віком до 30 років;
- б) вчений віком до 25 років;
- в) вчений віком до 35 років;
- г) вчений віком до 37 років.

10. Вчений, який за основним місцем роботи займається професійно педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах освіти – це:

- а) науково-педагогічний працівник;
- б) науковий працівник;
- в) науковець;
- г) дослідник.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Працівник органів внутрішніх справ Петренко прийняв рішення і про написання та захист кандидатської дисертації з права і звернувся до Вас, як до фахівця.

Які поради Ви надасте Петренку?

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України про наукову діяльність.

Джерела і література:

№№ 13, 39, 51 – 68, 69 – 70, 74, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 5. Практична юридична діяльність.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Ознаки практичної юридичної діяльності.
2. Професіоналізм, незалежність, компетентність практичної юридичної діяльності. Повага та не порушення прав, свобод і законних інтересів суб'єктів суспільних відносин.
3. Конфліктність, інформативність, гласність і конфіденційність практичної юридичної діяльності.
4. Юридична справа і її вирішення. Види процесуальних актів.

Основні терміни та поняття: практична юридична діяльність, функції практичної юридичної діяльності, ознаки практичної юридичної діяльності, юридична практика, види юридичної практики, функції юридичної практики, юридичний процес, види юридичного процесу, процесуальний акт.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно– логічну схему «Види процесуальних актів».

4. Виконати тестові завдання:

1. Юридичний процес – це:

- а) різновид соціального процесу;
- б) економічний процес;
- в) варіативний процес;
- г) система дефініцій.

2. Система процесуальних дій – це:

- а) визначений нормами права порядок діяльності слідчих, адміністративних, судових та інших органів;
- б) нормативний комплекс;
- в) визначений нормами права порядок діяльності випускників юридичних вищих навчальних закладів;
- г) визначений нормами права порядок діяльності суб'єктів практичної юридичної діяльності.

3. Правотворчий процес – це:

- а) урегульована правовими нормами система взаємозалежних процедур (стадій) по прийняттю, зміні, обнародуванню (доведенню до відома виконавців) законів і підзаконних актів уповноваженими органами держави, організаціями і посадовими особами;
- б) визначений нормами права порядок діяльності суб'єктів практичної юридичної діяльності;
- в) нормативний комплекс;
- г) визначений нормами права порядок діяльності слідчих, адміністративних, судових та інших органів.

4. Здійснювана компетентними суб'єктами юридична діяльність щодо прийняття, тлумачення і реалізації правових розпоряджень, узятя в єдності з накопиченим соціально-правовим досвідом – це:

- а) юридичний комплекс;
- б) економічний процес;
- в) варіативний процес;
- г) юридична практика.

5. Сукупність процесуальних, забезпечених системою юридичних гарантій вимог до дій учасників процесу, спрямованих на досягнення конкретного правового результату – це:

- а) різновид соціального процесу;
- б) процесуальна форма;
- в) варіативний процес;
- г) юридичний процес.

6. Здійснювана компетентними суб'єктами юридична діяльність щодо прийняття, тлумачення і реалізації правових розпоряджень, узята в єдності з накопиченим соціально-правовим досвідом – це:

- а) юридичний комплекс;
- б) економічний процес;
- в) варіативний процес;
- г) юридична практика.

7. Сукупність процесуальних, забезпечених системою юридичних гарантій вимог до дій учасників процесу, спрямованих на досягнення конкретного правового результату – це:

- а) різновид соціального процесу;
- б) процесуальна форма;
- в) варіативний процес;
- г) юридичний процес.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України було прийнято у:

- а) 2014 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 2012 р.;
- г) 2003 р.

8. Цивільний процесуальний кодекс України було прийнято у:

- а) 2004 р.;
- б) 1997 р.;
- в) 2012 р.;
- г) 2008 р.

9. Кодекс адміністративного судочинства України було прийнято у:

- а) 2004 р.;
- б) 1995 р.;
- в) 2005 р.;
- г) 2007 р.

10. Юридична практична діяльність – це:

- а) різновид політичного процесу;
- б) вид соціальної діяльності;
- в) варіативний процес;

г) вид економічної діяльності.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Згідно з рішенням третейського суду з Мережка на користь Рокотова було стягнуто шість тисяч двісті тридцять три гривні. Рокотов, маючи на руках рішення третейського суду, звернувся до державного виконавця міського відділу державної виконавчої служби по місцю проживання Мережка з вимогою провести примусове виконання рішення, однак державний виконавець відмовив Рокотову в задоволенні вимоги.

Чи правильно вчинив державний виконавець?

Що таке підстави виконання та виконавчі документи?

Які документи відносяться до виконавчих?

Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 2

Після відкриття виконавчого провадження державний виконавець викликав до себе громадянина М, засудженого до покарання у виді штрафу, і запропонував йому добровільно сплатити призначений у вирокі суду штраф.

Оцініть дії державного виконавця з посиланням на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 3

Громадянин М. заявив у суді клопотання про виклик перекладача, зазначивши, що судочинство ведеться українською мовою, а він українську мову розуміє досить погано. Але суддя виніс ухвалу про відмову у задоволенні клопотання, мотивуючи своє рішення тим, що підсудний добре володіє російською мовою, і, у зв'язку з великою схожістю російської та української мов, необхідності в перекладачеві немає.

Проаналізуйте дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Джерела і література:

№№ 11– 12, 14, 18 – 20, 32, 35– 37, 43– 48, 69 – 70, 74, 76– 79, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 6. Суб'єкти практичної юридичної діяльності.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Вища рада юстиції України як контрольно-наглядовий орган у сфері дисциплінарної відповідальності суб'єктів практичної юридичної діяльності.
2. Оплата праці юристів, їх правовий та соціальний захист.
3. Гарантії забезпечення статусу суб'єктів практичної юридичної діяльності.

Основні терміни та поняття: права суб'єктів практичної юридичної діяльності, обов'язки суб'єктів практичної юридичної діяльності, дисциплінарна відповідальність суб'єктів практичної юридичної діяльності, Вища рада юстиції, гарантії забезпечення статусу суб'єктів практичної юридичної діяльності.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.
3. Розробити структурно– логічну схему «Права та обов'язки суб'єктів практичної юридичної діяльності».
4. Виконати тестові завдання:
  1. Закон України «Про Вищу раду юстиції» було прийнято у:
    - а) 2001 р.;
    - б) 1998 р.;
    - в) 1991 р.;
    - г) 2003 р..
  2. Невід'ємними атрибутами залу засідань Вищої ради юстиції є:
    - а) Державний Герб України та портрет Президента України;
    - б) Державний Прапор України та портрет Президента України;
    - в) Державний Герб України та Державний Прапор України;
    - г) портрет Президента України.
  3. Відповідно до Конституції України Вища рада юстиції складається:
    - а) з дванадцяти членів;
    - б) з двадцяти членів;
    - в) з вісімнадцяти членів;
    - г) з двадцяти п'яти членів.

4. До складу Вищої ради юстиції входить за посадою:

- а) Голова Верховного Суду України;
- б) Президент України;
- в) Голова Верховної Ради України;
- г) Міністр фінансів України.

5. До складу Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури входять:

- а) тридцять сім членів;
- б) тридцять членів;
- в) десять членів;
- г) двадцять членів.

6. Голова Вищої ради юстиції обирається з членів Вищої ради юстиції:

- а) на три роки;
- б) на два роки;
- в) на п'ять років;
- г) на чотири роки.

7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України діє у складі:

- а) п'ятнадцяти членів;
- б) чотирнадцяти членів;
- в) шістнадцяти членів;
- г) вісімнадцяти членів.

8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України вважається повноважною за умови призначення до її складу:

- а) не менше восьми членів;
- б) не менше семи членів;
- в) не менше шістнадцяти членів;
- г) більше трьох членів.

9. До складу Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури входять:

- а) тридцять сім членів;
- б) тридцять членів;
- в) десять членів;
- г) двадцять членів.

10. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є повноважною за умови обрання:

- а) не менше двох третин її складу;
- б) не менше половини її складу;
- в) десяти членів;
- г) трьох членів.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Прокурор району звернувся з листом до начальника відділу державної виконавчої служби з проханням надати йому усі матеріали конкретного виконавчого провадження. Начальник державної виконавчої служби відмовився представити вказані матеріали, посилаючись на те, що прокурор не є суб'єктом даного виконавчого провадження.

Вирішіть дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 2

Під час розгляду у відкритому судовому засіданні цивільної справи суддя зробив зауваження присутньому в залі журналісту з приводу того, що той веде диктофонний запис, а це не передбачено правилами судочинства. Після повторної заборони запису, за розпорядженням судді, журналіста було видалено із залу судового засідання й оштрафовано.

Проаналізуйте дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 3

Прокурор одержав повідомлення з суду про час слухання кримінальної справи за обвинуваченням громадянина М. у пограбуванні ним громадянина С. У відповідь прокурор повідомив, що не зможе з'явитись до суду і підтримати державне обвинувачення, бо завантажений іншими справами, а його помічник перебуває у відпустці.

Проаналізуйте дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Джерела і література:

№№ 11– 12, 14, 18– 21, 32, 35– 37, 43– 48, 69 – 70, 74, 76– 79, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

Тема 7. Види практичної юридичної діяльності: загальна характеристика.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Нотаріальна практика.
2. Слідча практика. Оперативно-розшукова практика. Практика органів дізнання.

3. Практика державної кримінально-виконавчої служби.
4. Практика державної виконавчої служби.
5. Практика органів реєстрації актів цивільного стану.

Основні терміни та поняття: судова влада, судова система України, суди загальної юрисдикції, Конституційний суд України, прокурорський нагляд, Генеральний прокурор України, міліція, принципи діяльності міліції, оперативно-розшукова діяльність, органи дізнання, Державна кримінально-виконавча служба, Державна виконавча служба, адвокат, адвокатська діяльність, нотаріат, нотаріус, органи реєстрації актів цивільного стану.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Види юридичної практики».

4. Виконати тестові завдання:

1. Закон України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» було прийнято у:

- а) 2012 р.;
- б) 2002 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2003 р.

2. Правосуддя в Україні здійснюється:

- а) судами та органами державної влади і місцевого самоврядування;
- б) судами та органами місцевого самоврядування;
- в) судами та органами державної влади;
- г) виключно судами.

3. Органом конституційної юрисдикції в Україні є:

- а) Верховний Суд України;
- б) Конституційний Суд України;
- в) суди загальної юрисдикції;
- г) Конституційний Суд України і Верховний Суд України.

4. Несумісною з діяльністю адвоката є:

- а) військова або альтернативна (невійськова) служба;

- б) нотаріальна діяльність;
  - в) судово-експертна діяльність;
  - г) всі вищевикладені.
5. Генеральний прокурор України призначається на посаду:
- а) за згодою Верховної Ради України Президентом України;
  - б) без згоди Верховної Ради України Президентом України;
  - в) за згодою Голови Верховної Ради України Президентом України;
  - г) Верховною Радою України.
6. Незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту – це:
- а) адвокатська діяльність;
  - б) адвокатське самоврядування;
  - в) адвокатура;
  - г) гуманітарна діяльність адвоката.
7. Загальну структуру та чисельність Міністерства внутрішніх справ України затверджує:
- а) Верховна Рада України;
  - б) Голова Верховна Рада України;
  - в) Президент України;
  - г) Кабінет Міністрів України.
8. Суди загальної юрисдикції утворюються і ліквідовуються:
- а) Кабінетом Міністрів України;
  - б) Президентом України;
  - в) Головою Верховної Ради України;
  - г) Верховною Радою України.
9. Кількість суддів у суді загальної юрисдикції визначається:
- а) Державною судовою адміністрацією України;
  - б) Головою Верховної Ради України;
  - в) Президентом України;
  - г) Кабінетом Міністрів України.
10. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» було прийнято у:
- а) 2012 р.;
  - б) 2002 р.;
  - в) 1997 р.;
  - г) 1992 р.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

К. подав до суду позовну заяву про поновлення на роботі і оплату за час вимушеного прогулу. До заяви позивач додав її копію та копії всіх доданих до неї документів. Суддя відмовив у відкритті провадження у справі, мотивуючи це тим, що позовна заява не містить посилання на матеріальний закон, який регулює спірні відносини, не додано документів, що підтверджують сплату судового збору та оплату витрат на інформаційне – технічне забезпечення. Після виправлення цих недоліків, К. надіслав позовну заяву до суду поштою.

Які помилки допустив суд?

Вирішіть дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 2

Засуджений до довічного позбавлення Б., який відбуває покарання у виправній колонії 10 років звернувся до начальника колонії з проханням написати від його імені клопотання про помилування.

Яке рішення має прийняти начальник установи?

Обгрунтуйте свою відповідь з посиланням на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 3

До міської прокуратури надійшла анонімна заява, в якій повідомлялось, що адвокат Ф. є сполучною ланкою між підсудним Б. і його спілниками по злочинній організації і передає їм телефоном та через особисті зустрічі інформацію від підсудного Б. Прокурор міста у зв'язку з цим наказав встановити спостереження за адвокатом Ф. та здійснити прослуховування його телефонних розмов.

Проаналізуйте дану ситуацію, посилаючись на чинне законодавство України.

Джерела і література:

№№ 11– 12, 14, 18– 21, 32, 35– 37, 43– 48, 69 – 70, 74, 76– 79, 83, 89, 107, 115, 117– 120.

МОДУЛЬ II. Культурологічні компоненти у сфері юридичної діяльності

Тема 8. Правова та політична культура юриста.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Правове судження.
2. Правовий умовивід.
3. Правове поняття.
4. Якості правового мислення юриста.
5. Деформації правової культури юриста та шляхи їх подолання.
6. Структура та функції політичної культури юриста.
7. Рівні політичної культури юриста.
8. Принцип політичного нейтралітету як складова політичної культури юриста.

Основні терміни та поняття: правова культура суспільства, правова культура юриста, функції правової культури юриста, правове мислення юриста, форми правового мислення юриста, правове судження, правовий умовивід, правове поняття, політична культура юриста, функції політичної культури юриста, рівні політичної культури юриста.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.
3. Розробити структурно-логічну схему «Структура правової та політичної культури юриста».
4. Виконати тестові завдання:
  1. Встановлення загальних взаємозв'язків у професійно – правовій сфері – це:
    - а) правове судження;
    - б) правосвідомість;
    - в) правотворчість;
    - г) правовий умовивід.
  2. Порядок, за яким рішення ухвалюються на основі безпосереднього і конкретного волевиявлення та думки всіх громадян – це:
    - а) громадянське суспільство;
    - б) пряма (безпосередня) демократія;
    - в) політична культура;
    - г) правова культура.

3. Організаційна, регулятивна і контрольна сфера суспільства, в межах якої здійснюється соціальна діяльність, спрямована головним чином на досягнення, утримання й реалізацію влади індивідами й соціальними групами задля здійснення власних запитів і потреб – це:

- а) політика;
- б) політологія;
- в) політичний устрій;
- г) політичний режим.

4. Зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах – це:

- а) громадське об'єднання;
- б) громадська спілка;
- в) політична партія;
- г) політичний реєстр.

5. Засновниками громадської організації можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах і які:

- а) досягли 16 років;
- б) досягли 21 року;
- в) досягли 25 років;
- г) досягли 18 років.

6. Система знань про політику, вміння реалізовувати ці знання, а також реально втілювати їх у життя – це:

- а) псевдополітична культура;
- б) демократія;
- в) політична культура;
- г) правова культура.

7. Закон України «Про політичні партії в Україні» було прийнято у:

- а) 2010 р.;
- б) 2002 р.;
- в) 1995 р.;
- г) 2001 р.

7. Громадянин України може перебувати одночасно:

- а) лише в одній політичній партії;
- б) лише в двох політичних партіях;
- в) в трьох політичних партіях;
- г) в будь-яких політичних партіях без обмеження.

8. Закон України «Про громадські об'єднання» було прийнято у:

- а) 2011 р.;
- б) 2005 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2012 р.

10. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» було прийнято у:

- а) 1999 р.;
- б) 2008 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2012 р.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Посилаючись на конституційні норми, визначте, які права людини було порушено у зазначених ситуаціях:

а) водій автомобіля збив пішохода. Від отриманих травм останній помер у лікарні;

б) у літньому таборі відпочинку старшокласники час від часу ввечері заходили до кімнат, де проживали діти молодшого віку і заставляли їх віджиматися, пересуватися на чотирьох кінцівках, гавкати як собаки тощо, погрожуючи за невиконання та повідомлення вожатим фізичною розправою;

в) двох неповнолітніх при виході із кінотеатру затримав наряд міліції. У відділенні міліції їм не повідомили причини затримання. Через чотири дні про це було повідомлено їхніх батьків, які прийшли і забрали дітей;

г) з міліцейського протоколу: «... Двоє осіб (за свідченнями очевидців, чоловік та жінка) 03.05.2014 року, виламавши двері, проникли до дачного будинку. Проте вони не встигли нічого викрасти і змушені були втекти, оскільки до будинку під'їхав автомобіль...»;

г) директор приватного підприємства, використовуючи міні- АТС, часто прослуховував і час від часу втручався у телефонні розмови працівників, що працювали у його фірмі;

д) із газетної статті: «...Незабаром пройдуть слухання у суді, за позовом гр. К., щодо друку у місцевій газеті недостовірної інформації про нього та членів його сім'ї, коли він балотувався у депутати до міської ради»;

е) 17- літній Андрій К. вирішив з'їздити у Польщу на запрошення свого друга. Але йому відмовили у видачі закордонного паспорта,

оскільки через 8 місяців він підлягає призову до Збройних Сил України і раптом до цього часу не повернеться в Україну;

е) За рішенням глави обласної державної адміністрації місцевої телерадіостанції, кореспонденти якої у своїх репортажах гостро критикували дії місцевої влади, було відмовлено у виділенні частотного ефіру, за «підрив державної безпеки й авторитету влади»;

ж) з оголошення: «До російської школи приймаються діти, які розмовляють російською мовою, а їхні батьки є православними християнами».

Ситуаційне завдання № 2

Яких обов'язків дотримуються (не дотримуються) особи у зазначених ситуаціях? Посилайтеся на Конституцію України:

а) на приватному підприємстві заробітна плата виплачується робітникам частково за відомостями, а частково – у конвертах індивідуально кожному, без оформлення належних бухгалтерських документів;

б) громадянин Ж. на другий день після закриття сезону полювання вбив із мисливської рушниць дику козу;

в) клас учнів, перебуваючи у лісі, розпалив багаття із назбираних сухих гілок. Коли настав час йти додому, діти зібрали сміття, спалили його, а потім вогонь було ретельно затушено і присипано землею;

г) кандидат у народні депутати подав у виборчу комісію копію декларації про свої доходи, оригінал якої півроку тому подавав до податкової інспекції;

д) на пропозицію друзів, піти на кладовище і трохи там "порозважатися", Вадим відповів відмовою і їм не радив цього робити;

е) на початку святкової педагогічної ради з вручення атестатів про отримання повної загальної середньої освіти під час звучання перших нот Державного гімну України всі присутні у залі встали і припинили розмови;

ж) на знак протесту проти дій уряду України прихильники приєднання Криму до Росії у центрі Севастополя спалили Державний прапор України;

з) громадянина С. (19 років) було виявлено працівниками міліції в селі за 90 км від місця проживання, переховуючись від призову до Збройних сил України;

и) юнаки, яким виповнилося 16 років, проходять приписку до призывної дільниці у військкоматі;

з) троє підлітків побили перехожого, якого із чисельними синяками та двома зламаними ребрами було доставлено у лікарню.

Ситуаційне завдання № 3

Особа без громадянства, що проживає в Україні протягом останніх чотирьох років, має власну квартиру, отримує пенсію, вивчила українську мову, не притягувалася до юридичної відповідальності, подала заяву про прийняття до громадянства України.

Яку відповідь вона отримає?

Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 4

Громадянин України В. звернувся до Конституційного Суду України з конституційним поданням про порушення його конституційних прав, зокрема ст. 36 Конституції України, яке знайшло свій вияв у неправомірності його звільнення з військової служби на підставі членства у партії «Національної Злагоди».

Дайте обґрунтовану відповідь на заяву громадянина Кононенка С. В. від імені Конституційного Суду України.

Ситуаційне завдання № 5

Верховна Рада України внесла зміни до ст. 93 Конституції України, змінивши її текст словами: «... Законопроекти, визначені Президентом України як невідкладні, розглядаються Верховною Радою України протягом 15 днів з моменту надання їм статусу невідкладних». Президент України звернувся з конституційним поданням до Конституційного Суду України про неконституційність прийнятого рішення Верховною Радою України.

Від імені Конституційного Суду України винесіть обґрунтоване рішення.

Розкрийте механізм внесення змін до Конституції України.

Джерела і література:

№№ 1, 50, 69 – 70, 71– 74, 80, 83, 86, 89, 90, 94, 107, 115, 117– 120.

Тема 9. Психологічна, етична та естетична культура юриста.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Рівні психологічної культури юриста. Психічний склад особи юриста. Система психічних властивостей особи юриста.

2. Психологія ділового спілкування юриста. Види конфлікту. Стили вирішення конфлікту.
3. Структура етичної культури юриста. Рівні етичної культури юриста.
4. Професійна етика юриста. Професійний обов'язок юриста. Присяга у сфері юридичної діяльності. Деформації етичної культури юриста та шляхи їх подолання.
5. Структура естетичної культури юриста. Рівні естетичної культури юриста.
6. Службовий етикет юриста. Традиції і ритуали у сфері юридичної діяльності.

Основні терміни та поняття: психологічна культура юриста, структура психологічної культури юриста, рівні психологічної культури юриста, стилі вирішення конфлікту, етична культура юриста, структура етичної культури юриста, рівні етичної культури юриста, професійна етика юриста, естетична культура юриста, структура естетичної культури юриста, рівні естетичної культури юриста, службовий етикет юриста, державна символіка, професійно– правова символіка.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на семінарському занятті..
  2. Скласти термінологічний словник до теми.
  3. Розробити структурно-логічну схему «Структура психологічної, етичної та естетичної культури юриста».
  4. Виконати тестові завдання:
1. Вчення про систему морально-правових випереджувальних принципів професійної поведінки юриста, які відображають фактичні знання про людину, мораль, правові явища і суспільні закони з метою їх подальшого втілення у правову діяльність – це:
    - а) правнича етика;
    - б) правнича естетика;
    - в) юридична деонтологія;
    - г) юридична психологія.
  2. Складний духовний феномен, який поєднує у собі гармонійність духовних структур людини (красу мислення), досконалість речей і

явищ, котрі постають предметом мислення, і досконалість способів втілення в образах (знаках) прекрасно мислимих предметів – це:

- а) етика;
- б) естетика;
- в) правнична етика;
- г) юридична психологія.

3. Етичні вимоги, що містяться в правових нормах, невиконання яких може мати негативні наслідки – це:

- а) корпоративна естетика;
- б) державна естетика;
- в) напрям етики;
- г) офіційна етика.

4. «Присяга працівника органів внутрішніх справ України» була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України у:

- а) 1995 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2010 р.

5. Громадяни України, які вперше зараховуються на службу до податкової міліції на посади начальницького складу:

- а) складають присягу;
- б) не складають присягу;
- в) складають присягу після двох років служби;
- г) складають присягу після трьох років служби.

6. Наука, що узагальнює засоби формування спрямування психічної діяльності усіх учасників юридичної практики, вивчає психічні закономірності для їх найбільш успішного використання у мистецтві спілкування і прийнятті правильного рішення – це:

- а) правова психологія;
- б) правова естетика;
- в) напрям етики;
- г) юридична естетика.

7. Органічна єдність психологічної освіченості (знань, навичок, прийомів автотренінгу, саморегуляції тощо), волі, відповідних професійно-психологічних якостей, які чинять ефективний вплив на розв'язання правових ситуацій – це:

- а) корпоративна культура юриста;
- б) естетична культура юриста;
- в) етична культура юриста;
- г) психологічна культура юриста.

8. Закон України «Про нотаріат» було прийнято у:

- а) 1998 р.;
- б) 2007 р.;
- в) 1993 р.;
- г) 2010 р.

9. Розуміння юристом правил зовнішньої гармонії своєї професійної діяльності та реалізація їх на практиці з метою ефективного розв'язання юридичних завдань – це:

- а) корпоративна культура юриста;
- б) естетична культура юриста;
- в) етична культура юриста;
- г) психологічна культура юриста.

10. Указ Президента України «Про офіційні символи глави держави» було прийнято у:

- а) 1998 р.;
- б) 2005 р.;
- в) 1999 р.;
- г) 2007 р.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Працівник органів внутрішніх справ Василенко стверджує, що ніякі етичні норми щодо юридичних професій законодавством не встановлено.

Дайте правову оцінку висловлюванню Василенка.

Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

Джерела і література:

№№ 50, 69 – 70, 74, 81, 83, 88– 89, 91, 95– 101, 112– 114, 107, 115, 117– 121.

Тема 10. Інформаційна, економічна та екологічна культура юриста.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Правова інформатика. Правова інформатизація суспільства.
2. Економічні права у суспільстві. Економічні знання юриста.
3. Участь юриста у здійсненні економічної політики держави.
4. Екологічна безпека у суспільстві. Нормативи екологічної безпеки.

5. Екологічні права та обов'язки у суспільстві.

Основні терміни та поняття: інформаційна культура юриста, структура інформаційної культури юриста, економічна культура юриста, структура економічної культури юриста, екологічна культура юриста, структура екологічної культури юриста, екологічна безпека у суспільстві, нормативи екологічної безпеки.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Структура інформаційної, економічної та екологічної культури юриста».

4. Виконати тестові завдання:

1. Сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї – це:

- а) захист інформації;
- б) інформація;
- в) правова інформація;
- г) компіювання інформації.

2. Закон України «Про інформацію» було прийнято у:

- а) 1992 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 2003 р.;
- г) 1997 р.

3. План формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду – це:

- а) бюджетна система;
- б) бюджет;
- в) бюджетний дефіцит;
- г) проект бюджету.

4. До місцевих податків належить:

- а) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- б) податок на додану вартість;

- в) податок на прибуток підприємств;
- г) екологічний податок.

5. Систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) – це:

- а) активи;
- б) аваль;
- в) основний капітал;
- г) амортизація.

6. Бюджетний кодекс України було прийнято у:

- а) 2010 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 2003 р.;
- г) 1997 р.

7. Податковий кодекс України було прийнято у:

- а) 1993 р.;
- б) 2010 р.;
- в) 2003 р.;
- г) 1998 р.

8. Юридична особа, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує п'ятсот мільйонів гривень або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за платежами, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, за такий самий період перевищує дванадцять мільйонів гривень – це:

- а) активний платник податків;
- б) великий платник податків;
- в) значний платник податків;
- г) платник податків.

9. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» було прийнято у:

- а) 1991 р.;
- б) 2004 р.;
- в) 2003 р.;
- г) 1995 р.

10. Тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму

розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище – це:

- а) лісова ділянка;
- б) ліс;
- в) лісова земельна ділянка;
- г) лісові відносини.

5. Вирішити ситуаційні завдання:

Ситуаційне завдання № 1

Громадянка Н., знаючи про те, що анакаптіс пірамідальний був занесений до Червоної книги України і є видом, що зникає, вирішила особисто зайнятися розведенням цієї рослини з метою подальшого її продажу і отримання прибутку. Під час реалізації її було попереджено про незаконність операцій із даною рослиною. Н. заперечила, оскільки ця рослина була вирощена особисто нею у домашніх умовах, а отже, ніякої шкоди природі вона не завдала.

Визначте, яким нормативно-правовим актом регламентуються дані відносини.

Дайте правову оцінку ситуації, що виникла у громадянки Н, посилаючись на чинне законодавство України.

Ситуаційне завдання № 2

До місцевої Ради народних депутатів звернулася група громадян з проханням створити парк місцевого значення на території пустиря, що знаходиться за територією жилої забудівлі. Створення парку, враховуючи наявність занедбаної водойми на території пустиря, не тільки допоможе відновити її, але й поліпшить загальну екологічну обстановку цієї місцевості. Місцева Рада відмовила у розгляді заяви, посилаючись на те, що організація подібних територій – у компетенції Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, куди й порекомендувала звернутися представникам громади.

Чи повинна була місцева Рада народних депутатів прийняти до розгляду заяву громадян?

Які органи влади здійснюють державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища?

Ситуаційне завдання № 3

Група громадян звернулася до адміністрації цегляного заводу із проханням надати інформацію про кількість викидів забруднюючих речовин. Велика кількість пилу, що була у повітрі, турбувала мешканців цього району, і вони хотіли пересвідчитися у тому, що наявність забрудників не перевищує допустимих лімітів і не впливає на здоров'я жителів району. Надані документи засвідчили, що

підприємство дійсно додержується лімітів і викиди не перевищують встановлену норму. Однак громадяни не були остаточно впевнені у цьому і вирішили ініціювати проведення громадської екологічної експертизи. Результати експертизи показали велике перевищення завислих часток та інших забруднюючих речовин у викидах. Громадяни подали скаргу до суду про порушення їхніх прав на екологічно безпечний стан атмосферного повітря. Директор заводу заперечив свою провину, посилаючись на неякісність очисних споруд, які були придбані за кордоном і не відповідають стандартам щодо охорони атмосферного повітря, що виявилось після вводу обладнання в експлуатацію. А отже, колектив підприємства і він особисто не несуть юридичної відповідальності за дії, в яких немає ознак правопорушення.

На підставі яких нормативних актів буде вирішуватись дана ситуація?

Хто зобов'язаний відшкодувати збитки, заподіяні порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря?

Чи можна вважати дії директора заводу правомірними?

Ситуаційне завдання № 4

У місті Микулинці відкрився магазин з продажу грибів. Через деякий час у місті було виявлено захворювання, пов'язане із радіаційним забрудненням, що вкрай занепокоїло місцевих жителів. Ініціативна група громадян на чолі з Васильчуком К. організувала громадську екологічну експертизу, висновки якої показали, що гриби були завезені до Микулинців із радіоактивної зони, де спостерігався підвищений рівень радіації. Громадяни звернулися до місцевих органів міліції із вимогою закрити магазин та притягнути його власника до відповідальності на основі висновків екологічної експертизи. Однак їм було відмовлено на підставі некомпетентної відповіді органів внутрішніх справ у даній справі.

Визначте, яким нормативним актом передбачено юридичну відповідальність за дане правопорушення.

Чи була відмова органів міліції правомірною?

Хто у даному випадку має розглядати цю справу?

Джерела і література:

№№ 1, 22– 25, 27– 29, 69 – 70, 74, 83, 87, 89, 107, 115, 117– 120.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ, ОСНОВНОЇ ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2589.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11 (28.03.2003). – Ст. 462.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – 11 лютого. – № 6. – Ст. 56.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // Урядовий кур'єр. – 2005. – 17 серпня. – № 153– 154.
5. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50 (додаток). – Ст. 375.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 12 липня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51 (додаток). – Ст. 1122.
7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25– 26 (29.06.2001). – Ст. 131.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – 19 травня. – № 90– 91.
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11 (28.03.2003). – Ст. 461.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40– 42. – Ст. 492.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 27 – Ст. 282.
12. Про виконавче провадження: Закон України від 21 квітня 1999 р. в редакції від 4 листопада 2010 р. // Урядовий кур'єр. – 2010. – 21 грудня. – № 239.
13. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. // Голос України. – 2014. – 7 серпня. – № 148.
14. Про Вищу раду юстиції України: Закон України від 15 січня 1998 р. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – N 25. – Ст.146.

15. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 27 червня 2012 р. // *Голос України*. – 2012. – 27 червня. – № 117.
16. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 квітня 2012 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
17. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року // *Відомості Верховної Ради України*. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
18. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року // *Відомості Верховної Ради*. – 1994. – N 11. – Ст. 50.
19. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. // *Відомості Верховної Ради України*. — 1998. — № 36–37. — Ст. 243.
20. Про державну податкову службу в Україні : Закон України від 4 грудня 1990 р. в редакції від 24 грудня 1993 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1994. – № 15. – Ст. 84.
21. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. // *Відомості Верховної Ради України*. - 2016.- № 4. - Ст. 43.
22. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
23. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
24. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – № 36. – Ст. 276.
25. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
26. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року // *Відомості Верховної Ради*. – 1994. – N 11. – Ст. 51.
27. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
28. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
29. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 7 жовтня 2010 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – № 9. – Ст. 58.
30. Про Конституційний суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – № 49. – Ст. 272.

31. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – 21 червня. – № 25. – Ст. 198.
32. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (втратив чинність).
33. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
34. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 146.
35. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
36. Про оперативну– розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
37. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 року // Відомості Верховної Ради. – 1995. – N 6. – Ст. 35.
38. Про органи реєстрації актів громадянського стану: Закон України від 24 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – N 14. – Ст. 78.
39. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34 (20. 08. 1991). – Ст. 451.
40. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365– III (в редакції від 11 червня 2009 року) // Офіційний вісник України. – 2001. – № 17. – Ст. 728.
41. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 35. — Ст. 360.
42. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161; Право України. – № 2– 3. – С. 83– 84.
43. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 2—3. — Ст. 12.
44. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
45. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
46. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня липня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 26 – Ст. 1151.

47. Про судоустрій і статус суддів України: Закон України від 7 липня 2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – 30 липня. – № 55/1. – Ст. 1900.
48. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 35. – Ст. 412.
49. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27 – Ст. 1123.
50. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93 (15. 12. 2008). – Ст. 3103.
51. Національна програма правової освіти населення: затв. Указом Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 43. – Ст. 1921.
52. Положення про національний заклад (установу) України: затв. Указом Президента України від 16 червня 1995 року № 451 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/451/95>
53. Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32 (23. 08. 2001). – Ст. 1491.
54. Положення про атестацію наукових працівників: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1999 р. № 1475 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33 (03. 09. 1999). – Ст. 115.
55. Положення про державний вищий навчальний заклад: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1074–96–%D0%BF/card6#Public](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1074-%D0%BF/card6#Public)
56. Положення про Державний реєстр вищих навчальних закладів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2006 р. № 329 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 11 (29. 03. 2006). – Ст. 754.
57. Положення про освітньо–кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 3 (05. 02. 1998). – Ст. 108.
58. Положення про підготовку науково–педагогічних і наукових кадрів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня

- 1999 р. № 309 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 9 (19. 03. 1999). – Ст. 71.
59. Про документи про освіту та вчені звання : постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1997 р. № 1260 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 46. – Ст. 84.
60. Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1019 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 60 (23. 08. 2007). – Ст. 2379.
61. Про ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів : постанова Кабінету Міністрів України від 12 лютого 1996 року № 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/200-%D0%BF/card6#Public> 96–
62. Деякі питання присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 78 (17. 10. 2011). – Ст. 2895.
63. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010 : затв. наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 р. № 327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/vb327609-10/card6#Public>
64. Питання навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково– педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном : постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 411 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF>
65. Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України : затв. наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 78 (17. 10. 2011). – Ст. 2895.
66. Положення про дистанційне навчання : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 21 січня 2004 р. № 40 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 15 (30. 04. 2004). – Ст. 1078.
67. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 2 червня 1993 р. № 161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0173-93>.
68. Положення про порядок затвердження та погодження статутів вищих та професійно– технічних навчальних закладів у Міністерстві освіти України : затв. наказом Міністерства освіти і

науки України від 27 жовтня 1999 р. № 370 //Офіційний вісник України. – 1999. – № 47 (10. 12.1999). – Ст. 274.

Основна використана література:

- 69.Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. — Вид. 4- те / С.С.Сливка. — Київ.: Атіка, 2013. — 296 с.
- 70.Юридична деонтологія : підручник / С. П. Погребняк, О. О. Уварова, Г. О. Христова та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. – Х.: Право, 2014. – 248 с.

Рекомендована література для поглибленого вивчення навчальної дисципліни:

- 71.Алексеев С. С. Философия права / С.С.Алексеев. — М.: Издательство НОРМА, 1998. – 336с.
- 72.Бігун, В. С. Філософія правосуддя. Ідея та здійснення: монографія / В. С. Бігун. – К. : [б. в.], 2011. – 303 с.
- 73.Бігун, В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі / В. С. Бігун. – К.: Юстініан, 2006. – 272 с.
- 74.Богатирьов І. Г. Юридична деонтологія: навчальн. посібн. / І. Г. Богатирьов, П. В. Макушев, В. М. Торяник. – Х. : Харків юрид., 2009. – 212 с.
- 75.Волосникова, Л. М. Правовой статус университетов: история и современность: учеб. пособие / Л. М. Волосникова. – М.: Норма, 2007. – 208 с.
- 76.Гіда Є. Деонтологічні засади діяльності радянської міліції 60–80– х років ХХ ст.: характеристика нормативних актів // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – N 7. – С. 79–82.
- 77.Гіда Є.О. Деонтологічні засади діяльності міліції з забезпечення прав людини / Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – №11– 12. – С. 223– 225
- 78.Гіда Є.О. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності міліції України: навч. посіб. / Є. О. Гіда ; Національна академія внутрішніх справ. – К. : ФОП Ліпкан О. С., 2011. – 120 с.
- 79.Гіда Є.О. Деонтологічні засади діяльності поліції царської Росії: характеристика джерельної бази //Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ . – 2012. – № 1(3). – С. 145– 152.
- 80.Гомзяк І. А. Деонтологія національного правотворення // Форум права . – 2012. – № 2. – С. 133– 139.
- 81.Гребеньков Г.В. Фіолевський Д.П. Юридична етика: Навч. пос. / Г.В.Гребеньков, Д.П.Фіолевський – К., 2007. – 211 с.

82. Гусарев С.Д. Тези до питання про предмет юридичної деонтології // Науковий вісник Юридичної академії МВС України. – 2004. – № 2. – С. 63–69.
83. Гусарев С.Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності: навч. посібник / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. – 4-те вид., стер. – Київ : Знання, 2010. – 495 с.
84. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти / С. Д. Гусарев – К. : Знання, 2005. – 375 с.
85. Гусарев С.Д. Юридична професія в контексті правової спадщини Риму // Вісник Київського університету права. – 2006. – № 1. – С. 21–24.
86. Денищик О.І. Управлінська культура державних службовців (деонтологічні аспекти // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. – 2003. – № 2. – С. 186–192.
87. Денісова, О. О. Інформаційні системи і технології в юридичній діяльності: навч. посібник / О. О. Денісова. – К. : КНЕУ, 2004. – 307 с.
88. Естетика : навч. посіб. / М. П. Колесніков та ін.; за ред. В. О. Лозового; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 204 с.
89. Жалинский, А. Э. Введение в специальность «Юриспруденция». Профессиональная деятельность юриста: учеб. для вузов / А. Э. Жалинский. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2007. – 368 с.
90. Жуковська О. Л. Деонтологія в центрі уваги юридичної громадськості / О. Л. Жуковська // Адвокат. – 1998. – 2. – С. 40–43.
91. Иванов В.М., Иванова О.В., Юридична конфліктологія / В.М.Иванов, О.В. Иванова– К. : МАУП, 2004. – 224 с.
92. Казанцев, С. Я. Твоя профессия – юрист / С. Я. Казанцев. – М.: Академия, 2007. – 160 с.
93. Ківалова, Т. С. Кваліфікаційна робота юриста: методика написання та захисту: навч. посіб. / Т. С. Ківалова, Т. Р. Короткий, М. А. Польовий. – Одеса: Фенікс, 2011. – 362 с.
94. Клименко О. Деонтологія державної служби як наука про обов'язок та гідну поведінку державних службовців // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – 6. – С. 119–121.
95. Коновалова В. О. Юридична психологія : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 240 с.
96. Левківський, Б. К. Юридична етика та деонтологія / Б. К. Левківський. – К. : СПД Юсип'юк В.Д., 2009. – 126 с

- 97.Леко Б. Юридична етика: навч. посібник / Б. Леко. – Чернівці : Книги – XXI, 2008. – 280 с.
- 98.Лозовой, В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин . – Х.: Право, 2004. – 176 с.
- 99.Максимов С.І. Філософія права: сучасні інтерпретації: вибрані праці: статті, аналіт. огляди, переклади (2003– 2010) / С. І. Максимов. – Х. : Право, 2010. – 332 с.
- 100.Нерсесянц В.С. Філософія права: Учебник для вузов / Нерсесянц В.С.. — М.: Норма, 2005. — 656 с.
- 101.Орбан– Лембрик Л.Е. Юридична психологія : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Л. Е. Орбан– Лембрик, В. В. Кошинець. – Чернівці : Книги – XXI, 2007. – 448 с.
- 102.Організація професійної діяльності юриста: теорія і практика: пер. з 2– го англ. вид. / Ф. Бойл, Д. Каппс, Ф. Плауден, К. Сендфорд; наук. ред., пер. В. І. Андрейцев. – К.: Знання, 2006. – 478 с.
- 103.Осауленко, О. І. Юридична деонтологія: навч. посіб. / О. І. Осауленко. – К.: Істина, 2008. – 224 с.
- 104.Поleshко А. Методологічні проблеми юридичної науки в Україні //Право України. – 2004 – № 7. – С. 145– 146.
- 105.Прокопов Д. Деонтологічні системи природного права у європейській правовій думці XVII – середини XVIII століть // Юридична Україна. – 2010. – 3. – С. 17– 24.
- 106.Проневич О. С. Деонтологічні стандарти професійної діяльності поліцейських службовців Федеративної Республіки Німеччина // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2002 р.– №2. – С. 56– 68.
- 107.Свиридюк Н. П. Юридична деонтологія: навч.– метод. посіб. / Н. П. Свиридюк. – К. : Хай– Тек Прес, 2012. – 336 с.
- 108.Святоцька М. Адвокатура в Україні за магдебурьським правом // Право України. – 2006.– №7.– С.125– 126.
- 109.Селіванов А. Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики) // Право України – 2006. – №19. – С.28– 33.
- 110.Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: підруч. / О. Ф. Скакун. – Х.: Еспада, 2008. – 400 с.
- 111.Сливка, С. С. Юридична деонтологія: підручник / С. С. Сливка. – Вид. 3– те, перероб. і доп.– К.: Атіка, 2008. – 296 с.
- 112.Сливка С.С. Філософія права : навч. посіб. / С. С. Сливка. – Л. : ЛьвДУВС, 2010. – 263 с.
- 113.Токарчик Роман. Юридична етика: монографія: пер. з пол. / Р. Токарчик. – Вид. 3– те, випр. – К. : Таксон, 2009. – 355 с.
- 114.Фіолевський Д. П. Юридична етика : підручник / Д. П. Фіолевський. – К. : Алерта, 2011. – 288 с.

115. Хрестоматия по юридической деонтологии. Сборник нормативных актов / сост. и общ. ред. О. Ф. Скакун. – Х.: ЭСПАДА, 2002. – 448 с.
116. Циппеліус Райнгольд. Філософія права: пер. з нім. / Р. Циппеліус. – К.: Тандем, 2000. – 300 с.
117. Юридична деонтологія: підручник / Ткаченко В. Д., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. та ін. / за ред. В. Д. Ткаченка. Вид. друге. – Х.: Одиссей, 2008. – 256 с.
118. Юридична деонтологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ведерніков Ю. А., Кульбач С. О., Кучук А. М. . – Ун-т сучас. знань. – Д.: Свідлер А. Л., 2011. – 205 с.
119. Юридична деонтологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Є. Шевченко та ін. – Донецьк : Юго–Восток, 2013. – 338 с.
120. Юридична деонтологія : навч.– метод. посібник / К. М. Пилипенко, В. В. Соловйова. – Донецьк : Юго–Восток, 2006. – 84 с.
121. Юридична психологія : підручник / Д. О. Александров та ін.; заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєв. – К.: КНТ, 2007. – 359 с.